

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2023. № 12.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.12.21>

УДК 316.6.33

І. М. Труніна,

*д. е. н., професор, завідувач кафедри бізнес адміністрування,
маркетингу і туризму, Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7416-1830>

В. В. Дружиніна,

*д. е. н., професор, професор кафедри бізнес адміністрування,
маркетингу і туризму, Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8776-1408>

Я. І. Прояєв,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, Кременчуцький
національний університет імені Михайла Остроградського*

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-0969-683X>

В. Ю. Яременко,

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, Кременчуцький
національний університет імені Михайла Остроградського*

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-3120-501X>

**РОЗВИТОК СТАРТАП-ПРОЄКТІВ ЯК ВИКЛИК ДЛЯ
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ МОЛОДІ МІСТА**

*I. Trunina,
Doctor of Economic Sciences, Professor,
Head of the Department of Business Administration, Marketing and Tourism,
Kremenchuk Mykhailo Ostrogradskyi National University*

*V. Druzhynina,
Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor of the Department of Business Administration, Marketing and Tourism,
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University*

*Y. Proiaiev,
Applicant of the first (bachelor's) level of higher education,
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University*

*V. Yaremenko,
Applicant of the third educational and scientific level of higher education,
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University*

DEVELOPMENT OF STARTUP PROJECTS AS A CHALLENGE FOR ENTREPRENEURIAL YOUTH OF THE CITY

У статті розглянуто розвиток стартап-проектів та їх вплив на підприємницьку молодь на різному рівні адміністративного поділу держави. Проаналізовано різноманітні наукові підходи, які дозволяють узагальнити визначення стартапу і представити авторське бачення цього терміну. Удосконалена схема розробки стартап-проектів на основі партнерського співробітництва для успішної реалізації інвестиційних проектів і програм. Проаналізовано найсуттєвіші показники можливості держави у розвитку стартап-проектів: рейтинг простору Global Startup Ecosystem Ranking, інвестиції у стартапи. Зазначено, що раціональне використання креативності, знань та інформації створюють інновацію, використання якої в якості основної діяльності є характеристикою стартап-проекту. Розвиток територій, особливо регіону та міста, неможливо без активної

участі молоді як соціально-економічного фактору їх розвитку. Оцінено чисельність молодіжного населення відповідних територій і спрогнозовано кількість стартап-проектів, які можуть бути втілені в сучасній економіці. Визначено, що молодіжні стартап-проекти сприяють підвищенню якості матеріальних благ та послуг, росту інвестиційної привабливості території та розв'язанню головної проблеми сучасності – самозайнятості.

The article considers the development of startup projects and their impact on entrepreneurial youth at different levels of administrative division of the state. The purpose of the study is to substantiate the peculiarities of startup project development as a challenge to the realisation of the creative abilities of modern youth in different territories of the administrative and territorial division of the state. The article analyses various scientific approaches that allow generalising the definition of a startup and presenting the author's vision of it as a young team created by young people to achieve public welfare by creating an idea that can develop and scale. An improved development scheme for startup projects based on partnership cooperation for the successful implementation of investment projects and programmes, highlighting the role of educational institutions that are becoming “islands” of concentration of talented and innovative youth. The author analyses the most important indicators of the state's ability to develop startup projects: the Global Startup Ecosystem Ranking and investments in startups. It is noted that the rational use of creativity, knowledge and information creates an innovation, the use of which as the main activity is a characteristic of a startup project. The development of territories, especially regions and cities, is impossible without the active participation of young people as a socio-economic factor in their development, which determines the relevance of the study. The size of the youth population of the respective territories is estimated, and the number of startup projects that can be implemented in the modern economy is predicted. It is determined that youth startup projects contribute to improving the quality of material goods and services, increasing the investment attractiveness of the territory and solving the main problem of our time - self-employment. Further

scientific research may be related to the socio-economic assessment of the impact of the youth startup movement on the local economy and the development of recommendations for supporting this phenomenon in the city.

Ключові слова: *стартап-проект; молодь; інноваційне підприємництво; території; соціально-економічний розвиток.*

Keywords: *startup project; youth; innovative entrepreneurship; territories; socio-economic development.*

Постановка проблеми. В останні роки у світі спостерігається зростання популярності стартап-проектів, що також відзначається активністю в цьому напрямі в Україні. Ця ситуація підкреслює необхідність глибоких роздумів щодо розвитку стартап-проектів, зокрема у долученні молоді до розробки і реалізації цих проектів, яка вчиться ефективно та результативно розпочинати та вести інноваційну підприємницьку діяльність, яка асоціюється з процесом започаткування, організації та ведення бізнесу при активному використанні інноваційних та нових можливостей, включаючи усі пов'язані з цим ризики. Саме молодь може стати носієм інновацій на конкретній території держави сприяючи її сталому розвитку, так як це найбільш креативна і активна частина глобального суспільства, яке характеризується інформаційністю, наукоємкістю і креативністю. Ефективно використовувати ці характеристики може молодь завдяки своїй гнучкості, креативності та спроможності з легкістю сприймати все нове і брати на себе ризики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями інноваційного підприємництва як однією з форм якого є стартап займалися Д. Сторі., який розглядав зміни відносин молоді до проблем вибору робочого місця звертаючи увагу на те, що великі компанії встають нудними і забюрократизованими, а середні і малі компанії є динамічними, гнучкими, створюючи середовище для розвитку творчих можливостей. Цьому ж

питанню приділяв увагу ще один закордонний дослідник А. Купер., просуваючи тезу, що нові та малі підприємства надають кар'єрні перспективи для тих, хто має хороші здібності до розвитку нових організацій. В цьому контексті молодь (переважно студентська) приходить до висновку, що їм самим треба попікнутися про свою кар'єру, а не витрачати все життя на службу в одній організації. Теоретичні основи розвитку стартап-проектів викладені вітчизняними та зарубіжними дослідниками: Головінов О. М., Дмитриченко Л. А., Пікуль В.С., Бланк С., Грехем П. та інші, які переважно розглядали стартап-проекти як групу, організацію, команду з молодіжною та альтернативною енергетикою для реалізації своїх креативних ідей.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Зважаючи на актуальність розробки та реалізації стартап-проектів особливо в умовах повномасштабної російсько-української війни дозволяє зазначити що серед чинників стартап-екосистем на перший план виходить чинник трудових ресурсів – молодих висококваліфікованих, креативних, інноваційних та гнучких.

Формування цілей статті. Обґрунтування особливостей розвитку стартап-проектів як виклик реалізації креативних здібностей сучасної молоді на різних територіях адміністративно-територіального поділу держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах стартапи набирають великої важливості, бо саме завдяки ним вирішуються сучасні проблеми, саме адаптивність людей переходить у новітні ідеї які можуть допомогти створити щось в умовах воєнного часу. Стартапи процвітають у країнах, що розвиваються; у країнах, що перебувають у стані війни; у країнах, які тільки починають займатися підприємництвом. Таким чином, підприємництво може прискорити зростання нації. Невеликі компанії, такі як стартапи, мають вирішальне значення для економічного зростання. В першу чергу це тому, що вони створюють робочі місця, що призводить до

зниження рівня безробіття, а це, в свою чергу, означає більш розвинену і краще функціонуючу економіку. Крім того, стартапи також стимулюють конкуренцію та заохочують людей бути більш інноваційними та креативними, оскільки нові власники бізнесу мають свіжі ідеї, якими вони можуть поділитися, що стимулює творчість та інновації. З цього приводу розглянемо різні відтінки визначення поняття «стартап». Бленк С. розглядав «стартап» як тимчасову організацію, яка створена для пошуку повторюваної, масштабованої і стійкої бізнес-моделі; Грехем П. як компанію, розраховану на швидке зростання; Пікуль В. С. як тільки що створену компанію (іноді навіть ще не юридичну особу), яка знаходиться на стадії розвитку і будує свій бізнес або на основі нових інноваційних ідей, або на основі тільки що винайдених технологій; Європейська організація стартапів розглядає стартап як, незалежну організацію, яка молодша п'яти років і спрямована на створення, покращення та розширення масштабованого, інноваційного, технологічного продукту з високим та швидким зростанням. Вони звертають увагу, що наявність команди у стартаперу є глобальним чинником успіху стартапу, так як інвестори вкладають гроші переважно в команди, а не в стартап-проекти, враховуючи здібності, інтелектуальні можливості і професійний досвід учасників команди. Іншої позиції щодо визначення стартапу дотримуються Адміністрація малого бізнесу США, Мрихіна О. Б. та інші, які вважають, що це бізнес із високим потенціалом розвитку, що зазвичай є технологічно орієнтованим, процес виходу на ринок новоствореного підприємства з інноваційним проектом, зазвичай, у короткотривалий термін і з мінімальними капіталовкладеннями [1-5].

Проведений аналіз вище поданих точок зору дозволяє дотримуватися згідно зазначеного наукового дослідження до розуміння стартапу як команди, значення якої складно переоцінити у досягненні інноваційних соціально-економічних цілей суспільства. З цього приводу стартап – це молода команда, що створюється молоддю заради досягнення суспільного добробуту

через створення ідеї, що зможе розвиватися і масштабуватися.

Стартап ще й має свої рівні розвитку, тому що на кожному рівні постають свої проблеми, які треба вирішувати. Завдяки існуванню особливих проблем у моменти розвитку стартапу стало важливим розділення на етапи, за якими він розвивається. Це дало більш всеосяжне розуміння самого шляху стартапу з плавним переходом розуміння на стартап-проект, який представлений на рис.1.

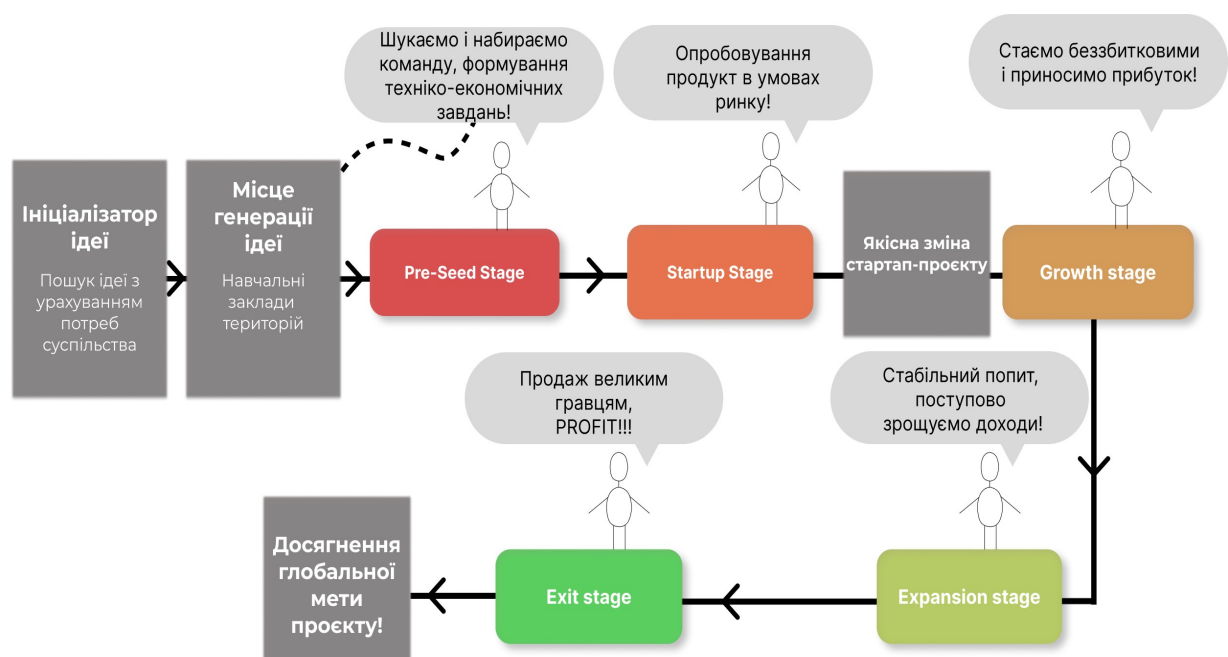

Рис. 1. Етапність стартап-проектів у сучасному світі
(авторська розробка)

В скороченій етапності стартап-проектів присутні п'ять стадій:

1. Посівний етап, або Pre-Seed stage. На даному етапі відбувається пошук ідеї серед молодіжного стартап-руху і розробка технічних можливостей для її реалізації.

2. Запуск, або Startup Stage. Отже, інвестор знайдений: продукт можна випускати на ринок. Опинившись в ринкових умовах, продукт повинен довести свою перевагу перед аналогами.

3. Зростання, або Growth Stage. Припустимо, проєкт вижив в конкурентній боротьбі. Продукт користується попитом і потихеньку

захоплює ринкову нішу, на яку орієнтувалися його розробники. Настає час виходити на точку беззбитковості і приносити інвесторам деякий прибуток.

4. Розширення, або Expansion Stage. Цілі, відображені в бізнес-плані, нарешті досягнуті. Але компанія-розробник на цьому не зупиняється – вона продовжує просувати своє дітище на нових ринках. Її позиціям вже нічого не загрожує: вона пізнавана, її продукція користується стабільним попитом, доходи поступово зростають.

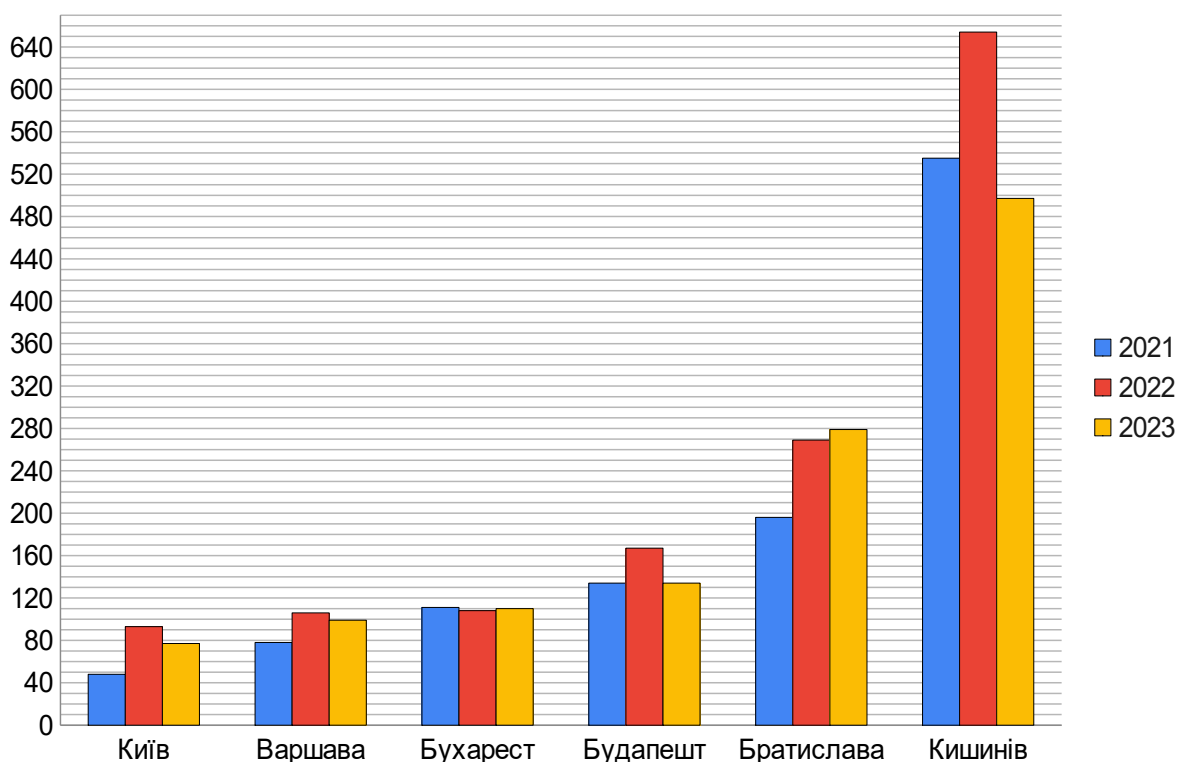
5. Вихід, або Exit Stage. Коли компанія досягає піку свого розвитку, інвестори, які здійснили фінансування проєкту, відмовляються від своєї частки в цьому бізнесі і продають її великим гравцям. Цей крок приносить їм гарний прибуток.

Головними суб'єктами стартапів, як було вже зазначено вище, є молодь, але при формуванні таких схематичних зображень не беруться до уваги роль ініціалізатора ідеї, якісна зміна стартап-проєкту та досягнення глобальної мети проєкту. Для збільшення розуміння етапності стартап-проєктів такими елементами було доповнено рис. 1. В чому сутність ініціалізатора ідеї — це людина, що сгенерувала найпершу версію стартапу з самою ідеєю, яка повинна вирішити проблему суспільства. Якісна зміна стартап-проєкту це момент між етапами, коли стартап стає проєктом, тобто він починає отримувати доходи, і вже не виглядає як стартап, а як проєкт з цікавим продуктом. А досягнення глобальної мети проєкту – це якраз про закриття проблеми, яку побачив стартап-проєкт, бо саме ця мета і є сенсом існування стартап-проєкту, включаючи зароблення грошей, створення нових робочих місць, розвиток інноваційності та взагалі, створення продукту (товару або послуги), як факт.

Важливим для розвитку стартап-проєктів є і простір, в якому вони існують, а так як наразі Україна стикнулася з великими випробуваннями і проблемами, які впливають на всі етапи життя, потребують ретельного аналізу можливості України у розрізі розвитку стартап-проєктів та їх

існування, який можна провести за наступними двома найсуттєвішими показниками: рейтинг простіру Global Startup Ecosystem Ranking, інвестиції у стартапи [8].

Першим показником за яким буде проводитися аналіз є рейтинг простіру Global Startup Ecosystem Ranking (рис.2).

**Рис. 2. Україна в рейтингу Global Startup Ecosystem Ranking
за 2021-2023 роки**

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [7].

Завдяки рис. 2 можна побачити, що на даний момент м. Київ є одним з найкращих міст для стартапів серед наших сусідів, що вказує на зацікавленість м. Київ стартапами, так і інвесторами, що вкладають гроші в українські стартапи. Це дуже важливо для економіки під час війни, так як саме стартапи можуть привносити інновації, на основі яких будуть розбудовуватися нові прибуткові бізнеси, з вже не настільки інноваційними, але прибутковими ідеями.

Якщо ж проводити більш детальний аналіз того, якою була динаміка, то можна побачити, що в 2021 році м. Київ займав 48 місце, а вже наступного року займав 93, це було найсильнішою зміною серед всього топ-100, що показує наскільки сильно впливає нестабільність на оцінку стартап-екосистеми міста, але в 2023 році м. Київ знов піднявся до 77 місця, що показало покращення ситуації для стартапів.

Наступним показником до проведення аналізу і оцінки стартапів є інвестиції у стартапи. Результати аналізу рис. 3 показують, що в Україні в 2021 р. сума інвестицій в стартапи перевищувала в порівнянні з іншими державами, а саме з Польщею у 3,96 разів, з Румунією у 23,77 разів, з Угорщиною у 5,55 разів, з Словаччиною у 23,11 разів. Значні показники розбіжності у залученні фінансування стартапів пов'язана з актуалізацією та всезагальним поширенням серед молоді потреби стартапів для розбудови України.

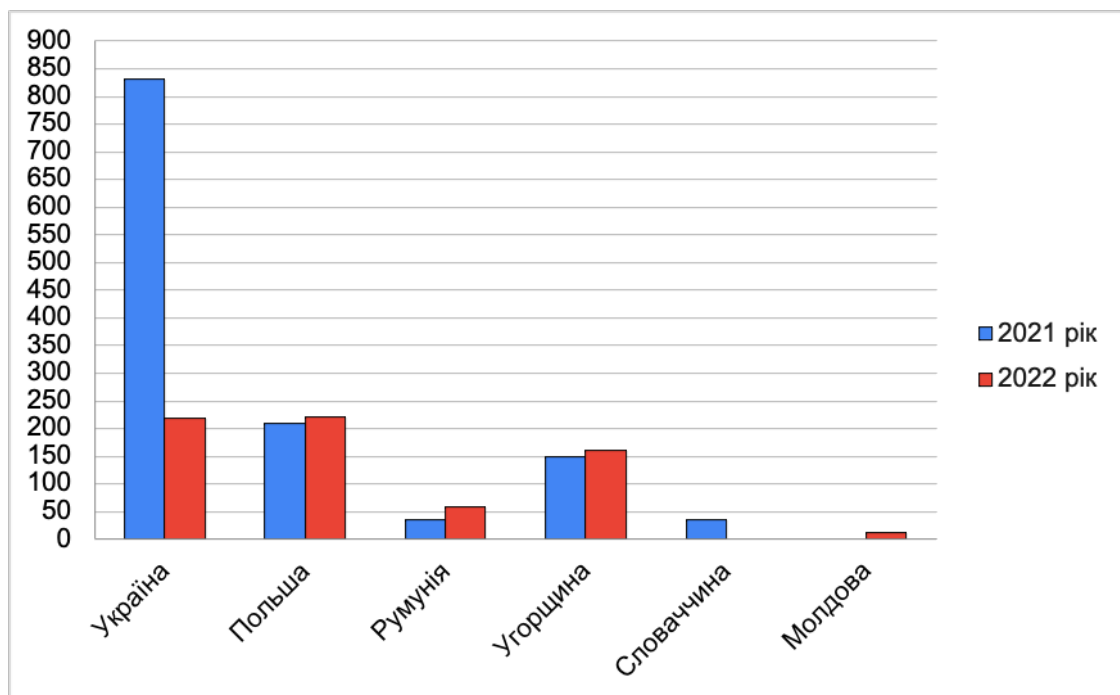

Рис. 3. Інвестиції у стартапи за країнами у 2021-2022 роках, млн дол.

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [5, 7].

Така популяризація стартапів почалася завдяки YEP Incubator та розвитку підприємницького університету, які дозволяють інтегрувати курс «Інноваційне підприємництво та управління стартап-проектами» у навчальну програму університетів та робити стартапи просто під час учбового процесу. На сьогоднішній день цим проектом охоплено 29 міст, 220 викладачів, більше ніж 9000 здобувачів та 96 університетів, така статистика показує, що молодь та розвиток підприємницької діяльності стають головним каталізатором зростання та виходу економіки України на якісно новий рівень.

Все ж політичні фактори та війна дуже сильно вплинули на середовище м. Києва, що особливо видно по рис. 2, бо саме так можна зрозуміти, що це зменшило як і кількість угод, так і загальну стабільність роботи стартапів, багато засновників зробили релокацію, намагалися вивезти своїх працівників з небезпечних зон і загалом, бізнесу було дуже важко, саме через дуже швидкі зміни і велику кількість проблем, які потрібно було вирішувати одразу, без можливості відкласти їх.

Релокація була однією з найважливіших проблем, бо куди було логічно релокуватися, певно що у області де не ведуться активні бойові дії, але ж і разом з тим, щоб економічно та інфраструктурно вони були не гірші, і однією з таких областей була Полтавська, як і через її вигідне географічне положення, так і через її розвинену інфраструктуру, вона змогла зацікавити переселенців з Харківської області, та інших областей України.

Відзначимо, що Полтавський регіон, маючи переважно середні значення соціально-економічних показників при достатньому рівні продуктивності праці, має найкращі рейтингові позиції серед регіонів України за виробничою та реалізаційною активністю (2-ге місце за обсягом виробництва продукції сільського господарства, 7-ме місце за обсягом іноземних інвестицій, 8-ме місце за рівнем середньомісячної заробітної плати

та індексом людського розвитку). Позитивні зрушення за соціально-економічними показниками Полтавського регіону на початку воєнних дій забезпечувались переважно за рахунок основних промислових центрів – м. Полтави та м. Кременчука (в яких сконцентрована більша частина людських ресурсів та на які припадає майже 70 % промислового виробництва області). При цьому історично склалось, що м. Кременчук входить до складу Кременчуцької агломерації (Комсомольськ – Кременчук – Світловодськ) – єдиної агломерації України, розташованої в двох областях одночасно, економічна спеціалізація якої – хімічна, нафтопереробна промисловість, транспортне машинобудування, енергетика, гірничорудна промисловість, що дозволило місцевому ринку праці впродовж останніх років демонструвати відновлювальне економічне зростання в результаті кон'юнктурної адаптації докризової моделі розвитку [9]. В цьому контексті молодь є важливою складовою сучасного українського суспільства міста Кременчук, носієм інтелектуального потенціалу, визначальним фактором соціально-економічного прогресу. Тому цікаво буде провести аналіз молодіжного населення міста Кременчука за 2020-2022 рік, щоб визначити показник кількості стартапів, які можуть бути реалізовані на території Кременчука (табл. 1).

Результати табл. 1 демонструють збільшення молодіжного населення м. Кременчука за період 2019-2021 рр. на 5,64%, зокрема з 2019 по 2020 на 2,89%, а з 2020 по 2021 на 2,83%. На зміни вплинули наступні ключові чинники, які наразі є чинниками змін в демографічній структурі. Першим чинником виступає студентська міграція серед молоді через привабливість інших міст та країн для навчання, бо молодь шукає кращі можливості для отримання вищої освіти, проблеми з цим можуть бути пов'язані зі зменшенням якості навчання або обмеженими можливостями для кар'єрного росту в Кременчуці. Другим чинником є трудова міграція серед людей від 20 років і вище, вона відбувається через низький рівень зайнятості та обмежені

можливості для розвитку кар'єри, що може примушувати людей цього віку шукати роботу в інших регіонах або країнах.

**Таблиця 1. Аналіз чисельності молодіжного населення
м. Кременчука у 2019-2021 рр.***

Показники	2019 рік			2020 рік			2021 рік			Порівняння за обидвома статтями, %	
	Обидві статі	Чоловіки	Жінки	Обидві статі	Чоловіки	Жінки	Обидві статі	Чоловіки	Жінки	2021/ 2020	2020/ 2019
Населення України, тис. осіб	41732,8	19343,4	22389,4	41418,7	19195,4	22223,3	40998	19007	21991	98,98	99,25
Молодь	56 271	27886	28385	54644	27096	27548	53096	26347	26749	97,17	97,11
14	1993	1032	961	2185	1141	1044	2049	1026	1023	93,78	109,63
15	1997	990	1007	2006	1039	967	2198	1143	1055	109,57	100,45
16	1958	991	967	2007	994	1013	2008	1035	973	100,05	102,50
17	1711	849	862	1912	976	936	1946	972	974	101,78	111,75
18	1554	766	788	1681	831	850	1853	949	904	110,23	108,17
19	1595	795	800	1552	769	783	1657	830	827	106,77	97,30
20	1664	905	759	1573	788	785	1541	765	776	97,97	94,53
21	1636	826	810	1683	908	775	1621	809	812	96,32	102,87
22	1831	923	908	1687	846	841	1727	932	795	102,37	92,14
23	2067	1080	987	1909	956	953	1751	862	889	91,72	92,36
24	2228	1084	1144	2122	1109	1013	1959	983	976	92,32	95,24
25	2273	1140	1133	2267	1093	1174	2136	1107	1029	94,22	99,74
26	2542	1242	1300	2292	1142	1150	2295	1115	1180	100,13	90,17
27	2770	1335	1435	2563	1246	1317	2289	1137	1152	89,31	92,53
28	2960	1505	1455	2789	1342	1447	2565	1250	1315	91,97	94,22
29	3139	1522	1617	2970	1497	1473	2806	1345	1461	94,48	94,62
30	3272	1617	1655	3151	1527	1624	2975	1498	1477	94,41	96,30
31	3624	1777	1847	3285	1615	1670	3149	1522	1627	95,86	90,65
32	3693	1799	1894	3640	1782	1858	3276	1606	1670	90,00	98,56
33	3948	1884	2064	3712	1794	1918	3614	1769	1845	97,36	94,02
34	3691	1802	1889	3960	1893	2067	3705	1790	1915	93,56	107,29
35	4125	2022	2103	3698	1808	1890	3976	1902	2074	107,52	89,65

* Таблиця складена за даними [6].

Третім же чинником є демографічні проблеми (народжуваність, смертність). Тенденція на зменшення народжуваності може бути пов'язана зі змінами у структурі сімей, робочого навантаження, або соціальних умов. Можливими причинами збільшення смертності є масштабні бойові дії на

території України, передчасні певні фізичні обмеження молоді, що впливають на передчасне з'явлення серцево-судинних захворювань та розладів нервової системи, онкологій, недостатній рівень медичної допомоги, неадекватний спосіб життя (п'янство, наркоманія, безхатченство, тощо), генетика.

Завдяки табл. 1 стає зрозуміла чисельність населення, що підпадає під визначення «молодь» [10] і працює над створенням стартапів м. Кременчука та загалом стартап-екосистеми. Так в місці Кременчук чисельність молодіжного населення задіяного до реалізації стартапів поступово зменшується від 25,81% у 2019 році до 24,78% у 2021 році. Якщо порівнювати з м. Київ, то виявляється що на один стартап приходить приблизно 1913 чоловік, якщо ж екстраполювати, то можна сказати що на 50441 осіб м. Кременчука, серед основної групи людей (у віці 14-35 років), що можуть задумуватися про створення стартапу, є приблизно 26 нереалізованих стартапів, які допоможуть м. Кременчук створити кращий імідж, так і розвинути брендинг міста, що буде призначений для залучення різних груп громадськості, сформує образ міста, який відобразить його різноманітність, унікальність і потенціал. Це буде важливим для українського стартап-простору та його розвитку.

Висновки. Підсумовуючи проведені дослідження можна дійти до наступних висновків: по-перше, на основі проведеного аналізу різноманітних наукових підходів щодо стартап-проектів запропоновано узагальнено розглядати стартап як молоду команду, що створюється молоддю заради досягнення суспільного добробуту через створення ідеї, що зможе розвиватися і масштабуватися. Розроблено схему етапності стартап-проектів у сучасному світі, де велику роль грають навчальні заклади територій як центри молодіжного стартап-руху. Саме навчальні заклади є "островами" концентрації і інкубування талановитої і інноваційної молоді; по-друге, на основі узагальнення оцінок динамічних відмінностей індикаторів розвитку

стартап-проектів доказано, що Україна посідає перше місце серед сусідів в рейтингу простору Global Startup Ecosystem Ranking за 2023 рік та друге місце у 2022 році за інвестиціями у стартапи; по-третє, встановлено, що Полтавський регіон, зокрема м. Кременчук, впродовж останніх років демонстрував соціально-економічне зростання на фоні негативних тенденцій розвитку суспільства, що формує імперативи створення стартап-проектів; по-четверте, помічено що наростання еміграції серед молоді визначає важливість їх подальшого повернення, і створення стартап-екосистеми є одним із способів повернення спеціалістів українського походження; по-п'яте, дії щодо розвитку стартап-проектів слід починати зі стимулювання підприємництва серед молодого покоління. З одного боку, в цій віковій групі легше мотивувати через можливість поширення знань у цій сфері, як у навчальних закладах різного рівня акредитації, так і у розвитку креативної та підприємницької поведінки в системі неформальної освіти. Ця форма підприємництва дає відчуття свободи та незалежності та є особистим викликом, який є важливим та мотивуючим для молоді. З іншого боку, це складніше через відсутність професійного досвіду та обмежені можливості фінансування проекту. Однак діяльність стартап-проектів базується не на фізичних активах, а найчастіше відбувається у віртуальному просторі, що значно знижує важливість доступу до фінансового капіталу, особливо на початковому етапі розвитку стартап-проекту. У випадку стартап-проекту важлива ідея, нове рішення, реалізація якого найчастіше використовує інформаційні технології, широко застосовувані все більш молодими поколіннями.

Література

1. Бланк С. Священна книга стартапера. Як збудувати успішну компанію / С. Бланк, Б. Дорф. Київ: Наш формат, 2018. 512 с.
2. Адміністрація малого бізнесу США : Startups & high-growth businesses [Електронний ресурс]. 2023. URL: <https://www.sba.gov/>.

3. Graham, P. (2012). Startup = Growth [Електронний ресурс]. 2012. URL: <http://www.paulgraham.com/growth.html>.
4. Мрихіна О. Б. Перспективи стартап-компаній у контексті конкурентоспроможного розвитку українського ринку високих технологій / О. Б. Мрихіна, А.Р. Стояновський, Т.І. Міркунова // Актуальні проблеми економіки. 2015. №9 (171). С. 215-225. URL:http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=ape_2015_9_29.
5. Європейська мережа стартапів [Електронний ресурс]. URL: <http://europeanstartupnetwork.eu/vision/>.
6. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. THE GLOBAL STARTUP ECOSYSTEM REPORT [Електронний ресурс]. 2023. URL: <https://startupgenome.com/reports/gser2023>.
8. Труніна І. М. Забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності. Монографія. Харків: Видавництво Точка. 2013. 436 с.
9. Місцевий ринок праці: умови функціонування, методика способи забезпечення збалансованості: монографія / В.В. Дружиніна ; наук. ред. В.М. Василенко; НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. Донецьк: Юго-Восток, 2014. 366 с.
10. Володимир Зеленський підписав закон про основні засади молодіжної політики [Електронний ресурс]. 2021. URL: <https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskij-pidpisav-zakon-pro-osnovni-zasadi-molodi-68517>.

References

1. Blank, S. and Dorf, B. (2018), Sviashchenna knyha startapera. Yak zbuduvaty uspishnu kompaniiu [The Startup Owner's Manual: The Step-By-Step Guide for Building a Great Company], Nash format, Kyiv, Ukraine.

2. U.S. Small Business Administration (2023), “Startups & high-growth businesses“, available at: <https://www.sba.gov/> (Accessed 10.10.2023).
3. PAUL GRAHAM (2023), “Startup = Growth“, available at: <http://www.paulgraham.com/growth.html> (Accessed 11.10.2023).
4. Mrykhina, O. B. Stoianovs'kyj, A.R. and Mirkunova, T.I. (2015) “Prospects of startup companies in the context of competitive development of the Ukrainian high-tech market”, Aktual'ni problemy ekonomiky, vol. 171, pp. 215-225.
5. European Startup Network (2023), “Vision“, available at: <http://europeanstartupnetwork.eu/vision/> (Accessed 11.10.2023).
6. State Statistics Service of Ukraine (2023), “Distribution of the resident population in cities with a population over 100 thousand by gender and age (estimated) as of January 1, 2020“, available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 02.11.2023)
7. Startup Genome (2023), “The Global Startup Ecosystem Report 2023“, available at: <https://startupgenome.com/reports/gser2023> (Accessed 11.11.2023).
8. Trunina, I. M. (2013), Zabezpechennia konkurentospromozhnosti sub'ektiv pidpryiemnyts'koi diial'nosti [Ensuring the competitiveness of business entities], Vydavnytstvo Tochka, Kharkiv, Ukraine.
9. Druzhynina, V.V. (2014), Mistsevyi rynok pratsi: umovy funktsionuvannia, metody ta sposoby zabezpechennia zbalansovanosti [Local labor market: conditions of functioning, methodology and ways to ensure balance], Yuho-Vostok, Donetsk, Ukraine.
10. President of Ukraine (2023), “Volodymyr Zelenskyi signed the law on the basic principles of youth policy“, available at: <https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskij-pidpisav-zakon-pro-osnovni-zasadi-molodi-68517> (Accessed 20.11.2023).

Стаття надійшла до редакції 01.12.2023 р.